

نام: راضیه

نام خانوادگی: مقبلی نژاد

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

رشته و گرایش: ادبیات کودک و نوجوان

استادان راهنما: دکتر خوشبخت و دکتر

تاریخ دفاع: شهریورماه ۱۳۹۴

خسرونژاد

بررسی انواع زمینه در کتاب‌های تصویری داستانی برگزیده ایرانی و خارجی کودکان

این پژوهش برآن است که زمینه، انواع آن و رابطه زمینه متن و تصویر را در کتاب‌های تصویری داستانی برگزیده ایرانی و خارجی، واکاوی و مقایسه کند. پژوهشگر در واکاوی این نمونه‌ها که با نظر صاحب‌نظران ادبیات کودک، گزینش شده‌اند، به واژه، جمله، پاراگراف، متن، تصویر، جلد و کل داستان توجه دارد. پژوهش پیش رو بر پایه نظریه نیکولایوا و کارول اسکات (۲۰۰۶)، بنا شده اما راه را برای گشایش افقی تازه‌تر باز گذاشته‌است. بنابراین در کنار رویکرد توصیفی تفسیری به رویکرد تفسیری تجریدی نیز نزدیک شده و در بررسی آثار، هر دو راه تحلیل محتوای کیفی (قیاسی و استقرایی) را پیموده‌است و بدین ترتیب به راه‌کارهای تازه‌تری نیز دست یافته‌است. یافته‌های پژوهش نشان داد، زمینه نقش بسیار موثری در گسترش و پیشبرد داستان دارد. زمینه در کتاب‌های خارجی بیشتر و توسعه‌یافته‌تر است و گاهی یک زمینه تصویری چندین عملکرد (گسترش طرح داستان، شرکت در کشمکش‌ها، القای ژانر داستان و ...) دارد. همچنین زمینه در این کتاب‌ها وارد ذهن شخصیت‌ها شده و دنیای ذهنی آن‌ها را ترسیم کرده‌است. حال آنکه زمینه در کتاب‌های ایرانی ساده و کاهشی‌تر است و یا زمینه تصویری، آنچه را که متن بیان کرده، با جزئیات بیشتری ترسیم می‌کند. این نتیجه بیانگر این است که کتاب‌های خارجی از زمینه برای نمایش نوع نگاه کودک به دنیای اطراف و ذهنیات او، گسترش طرح داستان، القای ژانر داستان، نشان دادن ایدئولوژی و... استفاده کرده‌اند و زمینه‌هایی گسترده‌تر ساخته‌اند اما کتاب‌های ایرانی بیشتر به شخصیت و شخصیت‌پردازی داستانی پرداخته‌اند و از نقش زمینه غافل مانده‌اند.

کلید واژه‌ها: زمینه، تصویر، متن، کتاب‌های تصویری داستانی